

1. MONTMAJOR, municipi del Berguedà, situat al límit amb el Solsonès i Bages; *pron. mod. munmæžó* (oït a Serrateix); el *castell de Montmajor* s'esmenta en un doc. de 1260 (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 480, n. 1078), i llegim *Munt Major* en el cens de 1359 (CoDoACA XII, 65).

2. El *Montmajor*, el turó de 789 m. alt que domina a l'Oest Caldes de Montbui (Vallès Occ.) dit modernament *el Farell*; ben documentat: 999: «in terminio Caldense --- super ipsum *Montem Maiorem*» (10) (*Cart. St. Cugat* I, 290); 1044: *Montmaiore* (ib. II, 126); 1131: honorem de *Monte Maiore* (ib. III, 103); 1186: Arnalli de *Monte maori* (ib. II, 307); 1234: «Dominicaturas de S. Felicis de Castelar, de *Montemaori* de Calidis» (ib. III, 432).

Hom fa referència a l'església de *Sant Sebastià de Montmajor* (poblet avui agregat a Caldes de M., situat al peu del *Montmajor*) en doc. de 1098 (ib. II, 432) i de 1120 (ib. III, 46).

3. El *Montmajor*, turó rodó de 1706 m. alt que 20 domina la riera d'Oix, en el terme d'Oix (Garrotxa), paral·lel i de forma semblant al *Montpetit*, de 895 m. alt., en el mateix terme.

4. El *Montmajor*, turó de 1012 m. alt., dins el terme del municipi d'Altura (Alt Palància), a la zona 25 castellana de València.

En un doc. de 953 hi ha testimoni d'un altre *Montmajor* a l'Empordà, al límit septentrional de l'Estany de Castelló: «*Mons Major* quae dicunt Muscario» (Abadal, *Cat. Car.* 233, 28).

ETIM. El segon element perpetua el ll. MAJOREM 'més gran', 'principal', i aquest sentit és ben evident en el cas del *Montmajor* de la Garrotxa (núm. 3), que fa contrast amb el *Montpetit* en el mateix terme. 35 J.G.

MONTMALÚS

(1) poblet de Cerdanya agre. al municipi i parròquia 40 de Ger. Coincideix amb el d'una alta vall d'Andorra:

(2) Una vall andorrana amb el *Port de Montmalús* al capdamunt, que comunica amb Cerdanya; uns 18 k. més a l'Oest de (1), però situats tant (1) com (2) a 45 un i altre vessant de la mateixa carena pirinenca.

(1) És un llogaret, que avui no té més d'una dotzena d'habitants, uns 4 k. al Nord de Ger, ja en plena muntanya, més d'un centenar de metres més alt que Ger i que la vall del Segre. *Pron. mod.: mæmalús* o 50 *mamalus* anotat a Puigcerdà per Casac. 1920 i en l'enq. de 1935 a Ger (IX, 93-104); en altres enq. i caminades per Cerdanya, recordo haver-ho oït igual, però no tinc nota a l'abast, de la forma exacta en què llavors ho vaig oir.

MENCIONS ANT.: «in Cerdanna, in villa de *Jer* ---

vel de *Momoluze*» (*Cart. de Tavèrnoles*, 67.25); 1200-1226: «--- Caldegues, Salenz, *Mumuluz*, Anes, Bor --- » (Baraut, *Cart. d'Andorra* I, p. 265.8-10); *Princ. S. XIII*: memorial dels danys causats per Arnau de Castellbò a «Estol, Cal·leges --- *Mumulucz* --- Anes --- Borr» (Ibid. § 114, 283.11f.); 2ª meitat S. XIII: Delcor troba *Mamulucz* i *Mumulucz* en docs. d'aquest període (*Juifs Puigcerdà*, en *Sefarad* 1966, 32-35); S. XVI: *Monmalos* (Pau Vila, *Cerdanya*, 242) Ponsich (*Top.* 156) troba «alode *Momolucz* a. 1030 i v. 1200, dades que, almenys una, semblen venir dels mateixos docs.

2) *Montmalús*, alta vall, amb l'Estany i el Pic de *Montmalús* (1781 alt), en el terme i parròquia 15 d'Encamp: és a la r. de Vallcivera (que ja tira aigües cap al Segre (per la vall de la Llosa, que hi desemboca entre Lles i Prullans), però la de *Montmalús* desaiuga cap a la vall del riu Madriu, afl. esq. de la Valira d'Orient, i ve a quedar entre Vallcivera i el circ dels Pessons (Soldeu); veg. la monografia *Andorra* de Marcel Chevalier (p. 102) i el mapa del Consell d'And., 1976. *Pron.:* recordo haver-ho oït a l'alta vall de la Llosa, (agost, 1927), en una caminada que hi vaig fer amb J. M. Batista i Roca (exc. 89), i crec també l'a. 1952 a Soldeu o Canillo, però no tinc nota de la forma precisa.

MENCIONS ANT. 1280: «stagni de *Muntemelos*» (*Cart. Andorra* I, 317.14).

En tots dos noms, sobretot el més documentat, crida molt l'atenció que els detalls de llurs formes, en les mencions antigues, i fins de la *pron. moderna*, no coincideixen amb els del tipus vulgar dels compostos de MONT-, que solen ser noms d'antics castells o turons precisos. En (1) hi ha constantment terminació -uç (grafada -ucz, -uz, uzs) en totes les mencions medievals, en nombre de 5 o 6, des de data tan arcaica com 1035 fins al S. XIII; però sobretot és molt notable que totes aquestes dades comencin en *Mam-* (o *Mom-*, llatinitzat en *Mum-*); i aquesta és encara la forma servada per la tradició popular.

Res, doncs, de *Mont-* ni *Munt-*; almenys en el nom (1) que és l'únic ben documentat a l'Edat Mitjana; llevat de la grafia moderna de la llengua escrita, que fàcilment podria resultar de l'antiga, per adaptació al tipus trivial dels NLL en *Mont-*. Fins i tot el *Monm-* del S. XVI —que només coneixem per un geògraf, no filòleg— pot ser amb -n- suposada, en lloc d'una grafia *Momalos* del document.

Des del punt de vista geogràfic és inevitable la connexió entre (2) i (1). És ben cert que no sols es veu el Pic de *Montmalús* des del llogaret (1) i viceversa, sinó fins i tot, pel que fa a l'alta comarcada andorrana, són visibles des del llogaret cerdà la clotada, i sobretot el Pic; encara que hi hagi força dis-